

О. С. Литвінов,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства,
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

ВІДТВОРЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ВИДИ

O. Litvinov,
candidate of economic sciences, associate professor,
associate professor of department of economics of enterprise, Odesa national economic university

REPRODUCTION OF INTANGIBLE RESOURCES OF THE ENTERPRISE: THE NATURE AND TYPES

У статті проаналізовано сутність поняття відтворення в економіці. Проблеми мікроекономічного відтворення прийнято розділяти на проблеми відтворення ресурсів (факторів виробництва) та відтворення економічних відносин. Виявлено, що науковцями велику увагу приділено теоретичному аналізу всіх видів ресурсів за виключенням нематеріальних. Розглянуто сутність та види нематеріальних ресурсів підприємства та запропоновано визначення поняття відтворення нематеріальних ресурсів підприємства як безперервного процесу відновлення споживчих якостей нематеріальних ресурсів підприємства. Втрата споживчих якостей нематеріальними ресурсами підприємства відбувається внаслідок їх морального зношування в результаті появи на ринку нових більш корисних об'єктів нематеріальних ресурсів. Розроблено класифікацію відтворення нематеріальних ресурсів за формою. Формами відтворення нематеріальних ресурсів підприємства є натуральне, вартісне та відтворення споживчих якостей. Обґрунтовано першочергове значення відтворення споживчих якостей об'єктів нематеріальних ресурсів підприємства. Відтворення нематеріальних ресурсів підприємства в залежності від масштабу розділене на просте, розширене та звужене. Доведено можливість відтворення у різних масштабах нематеріальних ресурсів підприємства у різних формах.

The article analyzes nature of the concept of reproduction in the economy. Problems of microeconomic reproduction are divided into problems reproduction resources (factors of production) and reproduction economic relations. Revealed that scientists paid great attention to the theoretical analysis of all resources except intangible. The essence and the types of intangible resources and proposed definition reproduction intangible resources of the enterprise as a continuous recovery of consumer qualities intangible resources of the company. The loss of consumer qualities intangible resources of the enterprise is a consequence of their moral deterioration as a result of market entry more useful intangible resources. The classification of intangible resources reproduction form. The forms of reproduction intangible resources of the enterprise is natural, in value and reproduction of consumer qualities. Proved paramount importance reproduction consumer qualities intangible resources of the company. Reproduction of intangible resources of the enterprise, depending on the scale is divided into simple, advanced and narrowed. The possibility of reproduction in different scales intangible resources of the enterprise in various forms.

Ключові слова: відтворення, нематеріальні ресурси, масштаб та форми відтворення, відтворення споживчих якостей.

Key words: reproduction, intangible resources, the forms and scale of reproduction, reproduction of consumer qualities.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Відтворення є однією з тих філософських категорій, над осмисленням яких людство дискутує протягом багатьох віків. Всі живі організми включно із людиною є

частиною загального процесу відтворення життя на планеті, що полягає у неспинному повторенні проходження всіх стадій життєвого циклу, від народження до смерті. Але відтворення стосується не тільки живих рослин і організмів. Кругообіг води, повітряних мас, зміни дня і ночі, літа і зими, все це також можна розглядати

як види відтворення. Саме існування природної системи забезпечується відтворенням як окремих біоцидів, популяцій, так і всієї геосистеми.

На відміну від біологічного відтворення життя на Землі, питання соціального відтворення стали предметом наукових дискусій відносно недавно. Соціальне відтворення стосується відтворення елементів соціальної системи таких, як людина або підприємство, відтворення взаємовідносин між ними, а також відтворення відносин елементів соціальної системи із навколишнім середовищем. Відомо, що економічне відтворення як різновид соціального визначається як постійно повторюваний процес відтворення всіх елементів економічної системи, а саме: продуктивних сил, виробничих та економічних відносин, в їхній взаємообумовленості та взаємозапечеренні. Економічне відтворення, таким чином, забезпечує відновлення виробництва та споживання як матеріальних благ, так і самих продуктивних сил і економічних відносин на постійній основі. Проблемам визначення сутності відтворення продуктивних сил підприємства і присвячена ця стаття.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Проблеми мікроекономічного відтворення прийнято розділяти на проблеми відтворення ресурсів (факторів виробництва) підприємства та відтворення економічних відносин. Серед ресурсів (факторів виробництва) науковцями велику увагу приділено аналізу умов відтворення трудових, матеріально-сировинних, фінансових та особливо матеріально-технічних ресурсів підприємства (основних засобів або фондів). Необхідність відтворення полягає в тому, що для здійснення процесу діяльності підприємству потрібні ресурси. Але ресурси підприємства в процесі виробництва зменшують свої споживчі якості, що призводить до необхідності їх відновлення.

Існує два підходи до визначення відтворення ресурсів підприємства. Перший підхід передбачає визначення відтворення ресурсів як характеристики обігу їх вартості. Так, О.В. Кленін під відтворення основного капіталу розуміє процес безперервного відшкодування вартості основних засобів та нематеріальних активів за рахунок амортизаційного фонду, їх оновлення на новій технічній, технологічній та програмній основі, а також зростання вартості основного капіталу за рахунок частини створеного додаткового продукту [1, с. 8]. Також існує точка зору про те, що відтворення основних фондів — це постійне повторення і безперервне відновлення засобів праці в натуральній і вартісній формах [2, с. 227]. Однак натуральне і вартісне відновлення не обов'язково призводять до відновлення споживчих якостей об'єкту дослідження.

Прибічники другого підходу вважають відтворення процесом кругообігу не вартості, а споживчої вартості. Кругообіг вартості лише виступає фінансовим забезпеченням процесу відтворення. В.О. Оваденко вважає відтворенням основних фондів багатостадійний постійно поновлюваним процесом заміни новими зразками застарілих та/або зношених основних засобів (або їх складових частин) із наступним відшкодуванням здійснених витрат [3, с. 4]. Н.В. Кравчук під відтворенням засобів праці розуміє процес виконання робіт з перетворення, удосконалення, оновлення засобів праці, приведення їх у відповідність із новими вимогами, нормами та технічними умовами з метою підвищення рівня якості продукції та робіт з підтримання засобів в робочому стані, з метою зниження витрат на їх обслугову-

вання [4, с. 96]. Введення у визначення відтворення характеристик результату використання об'єктів відтворення (якість продукції, зниження витрат) є не доцільним, оскільки результати використання не розкривають сутності відтворення, а лише є його наслідками. Р.В. Сазонов відтворенням основних фондів вважає процес усунення морального та фізичного зносу основних фондів через загальну сукупність взаємопов'язаних та упорядкованих між собою відтворюваних відносин, що органічно взаємозалежать від параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємств та умов його економічної діяльності на ринку на основі капітального ремонту, модернізації, модифікації або повної заміни працюючих основних фондів, що в кінцевому результаті призведе до підвищення соціально-економічної ефективності підприємства в цілому [5, с. 323—325]. Н.В. Швець під відтворенням розуміє безперервний процес формування, забезпечення працездатного стану й розвитку основних засобів підприємства згідно з його стратегічними орієнтирами [6, с. 13]. Працездатний стан об'єкта дослідження не обов'язково передбачає врахування його морального зносу, що є умовою процесу відтворення.

Не зважаючи на здобутки економічної науки, деякі з реальних проявів багатоманітної сутності відтворення на мікрорівні економіки залишаються не дослідженими, а саме: практично немає комплексних наукових досліджень теоретичних засад процесу відтворення нематеріальних ресурсів підприємства.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Завданням статті є розгляд сутності та класифікація видів відтворення нематеріальних ресурсів (НМР) підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Погоджуючись із авторами, які під відтворенням розуміють процес відновлення споживчої вартості, пропонуємо власне визначення відтворення. Відтворення — це безперервний процес відновлення споживчих якостей об'єкту дослідження. Безперервність процесу відновлення обумовлена безперервністю процесу зносу об'єкту дослідження. Відновлення передбачає оновлення існуючих або створення нових споживчих якостей з метою усунення зносу об'єкта дослідження.

Ще в 18—19 сторіччях науковці дійшли висновків, що до факторів виробництва повинні входити не тільки ті фактори, що мають матеріальне втілення, а й ті, що не можуть бути представлені у натурально-речовому вигляді. Спочатку були виділені так звані підприємницькі здібності під якими прийнято розуміти особисті здібності, підприємця організувати, управляти діяльністю підприємства. Також було здійснено висновок, що умовою відтворення підприємницьких здібностей є отримання прибутку, оскільки без отримання прибутку на рівні вищому за середній в економіці підприємець не має економічного стимулу до продовження підприємницької діяльності, принаймні в даній сфері. Але в сучасних умовах підприємницькі здібності неможна ототожнювати із нематеріальними ресурсами, оскільки власник підприємства частіш за все навіть не виконує особисто функції управління підприємством.

Розвиток промислової революції виявив інший реальний прояв факторів виробництва який останніми роками виходить на лідируючі позиції серед інших — інтелектуальну власність, яка згодом отримала назву нематеріальні ресурси підприємства. Під НМР розуміють такі умови, складові діяльності підприємства, які не мають матеріальної форми. Причому НМР не обов'яз-

Рис. 1. Види НМР підприємства

Джерело: [7, с. 8].

ково повинні входити до капіталу, активів підприємства, є й такі, що не можуть бути захищені правом власності, а й, відповідно, не можуть бути частиною капіталу підприємства або його активів.

НМР за видами можна розділити на наступні групи: пов'язані із технологіями; пов'язані із користуванням природними ресурсами, майном та іншими правами; пов'язані із творчою діяльністю; пов'язані із комерційними позначеннями; пов'язані з комунікаційними відносинами; пов'язані із людським капіталом; пов'язані із репутацією (рис. 1).

Особливості відтворення окремих видів ресурсів підприємства в першу чергу пов'язані із особливостями їх натурально-речового втілення. Натурально-речовим втіленням трудових ресурсів є людина із всіма присутніми нам особливостями. Людина повинна відтворюватись не тільки як жива істота, але й як особистість. Матеріально-сировинні ресурси відрізняються тим, що вони повністю змінюють свою натурально-речову форму протягом виробничого циклу, внаслідок чого вони перестають бути ресурсами і стають продукцією. Це обумовлює необхідність повного відтворення матеріально-сировинних ресурсів протягом одного виробничого циклу. Відтворення фінансових ресурсів полягає в процесі відшкодування грошових коштів, які були використані в виробничому процесі з метою формування всіх видів ресурсів.

Матеріально-технічні ресурси, які у вітчизняній науковій літературі називають основними фондами, відрізняються тим що не змінюють своєї натурально-речової форми не тільки протягом виробничого циклу, а й залишаються у незмінній формі протягом періоду більше року. Деякі об'єкти основних фондів здатні функціонувати у незмінній натурально-речовій формі протягом десятиріч, при цьому відтворення матеріально-технічних ресурсів повинно випереджати у часі період незмінності натурально-речової форми основних фондів, що пов'язано із їх моральним зносом. Таким чином, необхідність відтворення матеріально-технічних ресурсів пов'язана не тільки і не стільки із фізичним зношенням, а з втратою ними споживчих якостей. Втра-

та споживчих якостей матеріально-технічними ресурсами відбувається як наслідок їх фізичного і морально-гношування.

НМР за своєю сутністю не мають матеріально-речової форми, що й ускладнює осмислення процесу їх відтворення. Але ж НМР, як і будь-які інші види ресурсів необхідно відновлювати протягом часу, оскільки без цього вони із часом втрачають свої споживчі якості. В разі, якщо НМР не будуть відтворюватись підприємство не зможе відтворювати всі інші фактори виробництва й економічні відносини та не зможе здійснювати підприємницьку діяльність.

Необхідність відтворення стосується всіх видів НМР як контрольованих, наприклад, патентів, прав на користування майном, результатів творчої діяльності або комерційних позначень, так і неконтрольованих — комунікаційних відносин, людського капіталу та ділової репутації. При цьому через те, що і матеріально-технічні ресурси, НМР не повинні бути відтворені протягом одного операційного циклу діяльності підприємства, оскільки втрата ними споживчих якостей відбувається протягом періоду більшого за період виготовлення продукції. Така схожість між основними фондами і нематеріальними активами призвела до того, що їх разом прийнято відносити до оборотних активів та основного капіталу підприємства, а загальні засади відтворення основних фондів можна використовувати для аналізу відтворення НМР за умови врахування їх особливостей.

У результаті аналізу сутності економічного відтворення, а також сутності і видів НМР підприємства, було запропоновано визначення відтворення НМР підприємства. Під відтворенням НМР підприємства розуміється безперервний процес відновлення споживчих якостей НМР підприємства. Втрата споживчих якостей НМР відбувається внаслідок їх морального зношення в результаті появи на ринку нових більш корисних об'єктів НМР.

У процесі аналізу відтворення основних фондів підприємства науковці вимушені були вивчати проблему встановлення критерію відтворення у вигляді харак-

Рис. 2. Форми відтворення об'єктів НМР

теристики обсягу основних фондів. Відповідно до встановлених критеріїв-характеристик обсягу основних фондів і відбувається аналіз процесу їх відтворення. Як відомо, об'єкти основних фондів мають двоїсту форму відтворення, — натуральну і вартісну. Найпростіша характеристика обсягу основних фондів це їх кількість у натуральних одиницях. Процес відновлення об'єкту НМР у натуральній формі пропонується називати натуральним відтворенням об'єкту НМР. Недоліки обрання натуральних одиниць кількості з метою аналізу процесу відтворення є очевидними, оскільки за такої умови не беруться до уваги будь-які якісні відмінності між об'єктами дослідження.

Іншим варіантом є аналіз відтворення за зміною їх вартості, або за їх вартісною формою. Процес відшкодування витрат, які були понесені на придбання або створення об'єктів НМР пропонуємо називати вартісним відтворенням НМР підприємства. Але вартісне відтворення є лише результатом відшкодування авансованих витрат і не розкриває теоретичну сутність відтворення, як відновлення споживчих якостей об'єкту дослідження. Тобто вартісне відтворення передбачає абстрагування від якісних відмінностей між об'єктами, а точніше отожднювання якісних і вартісних відмінностей об'єктів дослідження. Але ж далеко не завжди більш дорогі об'єкти є одночасно більш корисними, не говорячи вже про відсутність прямої функціональної залежності між зміною корисності і вартості.

Вказані недоліки використання натурального та вартісного відтворення призводять до необхідності аналізу відтворення в одиницях споживчої вартості. Деякими вченими в якості показника споживчої вартості основних фондів пропонується використовувати виробничу потужність. Деякі навіть об'єднують характеристики вартості і споживчої вартості і вводять комбіновані показники — вартість одиниці споживчої вартості (8, с. 4). Повністю розділяючи точку зору про те, що неможливо в процесі аналізу відтворення обійтись без показників корисності або споживчої вартості, не можемо погодитись із запропонованим їх об'єднанням із вартісними показниками. Показник вартість одиниці споживчої вартості фактично є зворотнім показником ефективності витрат по відтворенню об'єкту основних фондів, оскільки даний показник розраховано відношенням витрат на відтворення

до результату відтворення, а саме зміни споживчої вартості. Таким чином, аналіз відтворення із використанням показника вартість одиниці споживчої вартості призводить до подвійної змістовної помилки, по-перше, зростання цього показника свідчить про негативний результат діяльності, по-друге, будь-який рівень цього показника не характеризує рівень відтворення основних фондів. Слід зазначити, що проблемою в процесі аналізу відтворення із використанням характеристик споживчої вартості як основних фондів, так і НМР є важкість їх кількісного визначення.

Таким чином, процес відтворення НМР необхідно теоретично досліджувати за кількома формами, а саме: як натуральне відтворення, вартісне відтворення та відтворення споживчої вартості (споживчих якостей) (рис. 2). Причому відтворення споживчих якостей розкриває економічну сутність процесу відтворення. Тоді як натуральне і вартісне відтворення є додатковими інструментами аналізу відтворенням об'єкту дослідження і не можуть замінити собою аналіз відтворення споживчих якостей. Оскільки відтворення споживчих якостей об'єктів НМР відповідає теоретичній сутності поняття відтворення, пропонується поняття "відтворення" і поняття "відтворення споживчих якостей об'єкта" вважати тотожними.

Слід звернути окрему увагу на значення вартісного відтворення для підприємств. Оскільки відтворення будь-яких складових капіталу підприємства, в т.ч. нематеріальних, передбачає відновлення їх у первісному обсязі, підприємству необхідно мати фінансову можливість для здійснення такої діяльності. Внутрішнім джерелом здійснення витрат по відтворенню капіталу підприємства є грошові кошти, які отримало підприємство після підтвердження суспільної корисності своєї продукції, тобто гроші від продажу продукції. Ці грошові кошти повинні дати змогу підприємству відтворити всі види ресурсів підприємства, в т.ч. нематеріальні. Причому частина ресурсів підприємства є оборотними і повинні бути відтворені після кожного операційного циклу, а частина — необоротними, і повинна бути відтворена протягом періоду корисної експлуатації.

НМР відносяться до необоротних ресурсів, тому підприємство повинно отримувати від продажу продукції частину коштів на відтворення НМР протягом

періоду їх корисної експлуатації. Такий процес називається амортизацією НМР. У процесі амортизації НМР відбувається зниження залишкової вартості НМР і паралельно збільшення обсягу амортизаційних відрахувань, які із часом можуть бути спрямовані на відтворення споживчих якостей об'єкта НМР і збільшення їх грошової вартості.

Процес відновлення вартості об'єкту НМР називається вартісним відтворенням НМР. Вартісне відтворення виступає умовою забезпечення відтворення споживчих якостей об'єктів НМР. Але ця умова не є обов'язковою, оскільки навіть за відсутності вартісного відтворення підприємство може забезпечувати процес відтворення споживчих якостей об'єкта НМР. Відсутність вартісного відтворення можна компенсувати, наприклад, використанням інших внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування процесу відтворення, або використанням безвитратних способів відтворення споживчих якостей об'єктів НМР. Таким чином, вартісне відтворення не розкриває сутність відтворення НМР підприємства, а лише створює умови для здійснення цього процесу.

Після розгляду форм відтворення НМР розглянемо питання класифікації відтворення в залежності від зміни обсягів НМР, або за масштабами. Класичний підхід до питання встановлення масштабів відтворення передбачає виділення простого і розширеного відтворення. Просте відтворення передбачає відновлення об'єкту дослідження у незмінних масштабах, тоді як розширене відтворення передбачає відновлення у зростаючих масштабах. Але за сучасних умов, особливо під час кризових явищ, часто спостерігається звужене відтворення, в результаті якого відбувається зменшення обсягу споживчих якостей об'єкту дослідження. Таким чином, відтворення об'єктів НМР за масштабом поділяється на просте, розширене і звужене відтворення НМР. Просте відтворення передбачає відтворення в незмінних обсягах; розширене — відтворення в обсягах, які перевищують первинні; звужене — відтворення в обсягах, які є меншими ніж первинні.

Слід зазначити, що відтворення за різними формами (натуральне, вартісне та відтворення споживчих якостей) можуть мати різні масштаби відтворення. Наприклад, просте відтворення в натуральних або вартісних одиницях не обов'язково забезпечує просте економічне відтворення у одиницях споживчої вартості і навпаки, просте відтворення у одиницях споживчої вартості може забезпечувати розширене або звужене відтворення у натуральних та вартісних формах. В залежності від форми та масштабу відтворення НМР можна виділити на: просте, розширене та звужене натуральне відтворення; просте, розширене та звужене вартісне відтворення; просте, розширене та звужене відтворення споживчої вартості.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, у статті розглянуто сутність економічного відтворення та відтворення НМР підприємства. Розроблено класифікацію відтворення НМР за формою і масштабом. Подальшою перспективою дослідження є аналіз сутності та показників зносу НМР, розробка показників руху та ефективності відтворення НМР, розгляд стадій відтворення НМР та кількісних взаємозв'язків між різними формами і масштабами відтворення.

Література:

1. Кленін О.В. Вдосконалення механізму відтворення основного капіталу промислових підприємств: автореф. дис. канд. екон. наук. 08.06.01 / О.В. Кленін. — Приазов. держ. техн. ун-т. — Маріуполь, 2006. — 20 с.

2. Кривенко К., Топішко І. Відтворення основних фондів // Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1. / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр "Академія", 2000. — С. 227.

3. Оваденко В.О. Підвищення ефективності використання та відтворення основних виробничих фондів підприємства (за матеріалами підприємств сільськогосподарського машинобудування України): автореф. дис. канд. екон. наук. 08.06.01 / В.О. Оваденко. — КНЕУ: 2005. — 18 с.

4. Кравчук Н.В. Трактатування сутності поняття "відтворення засобів праці" для цілей бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / Н.В. Кравчук // Вісник соціально-економічних досліджень. — 2014. — Вип. 2. — С. 92—97. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vsed_2014_2_17.pdf

5. Сазонов Р.В. Інноваційне відтворення основних фондів підприємств України [Електронний ресурс] / Р.В. Сазонов, О.В. Ширко, Т.М. Шпунт // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. — 2014. — Вип. 11 (2). — С. 322—329. — Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2014_11\(2\)_46.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2014_11(2)_46.pdf)

6. Швець Н.В. Організаційно-економічний механізм управління відтворенням основних засобів підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук. 08.06.01 / Н.В. Швець. — Нац. гірничий ун-т. — Дніпропетровськ, 2005. — 16 с.

7. Anokhina K. Structure and classification of intangible assets in industrial enterprises / K. Anokhina // Socio-Economic Research Bulletin. — № 55. — 2014. — P. 5—9.

8. Ротанов Г.М. Формування системи відтворення основних засобів промислового підприємства [Електронний ресурс] / Г.М. Ротанов // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. — 2013. — Вип. 23. — С. 3—9. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npkntu_e_2013_23_3.pdf

References:

1. Klenin, O.V. (2006), "Improve reproduction of capital of industrial enterprises", Ph.D. Thesis, Economics, Organization and Management, Priazov'sky State Technical University, Mariupol', Ukraine.

2. Kryvenko, K. and Topishko, I. (2000), Vidtvorennia osnovnykh fondiv [Reproduction of fixed assets], Akademia, Kyiv, Ukraine.

3. Ovadenko, V.O. (2005), "More efficient use and reproduction of fixed production funds of the enterprise", Ph.D. Thesis, Economics, Organization and Management, National Economic University of Kyiv, Kyiv, Ukraine.

4. Kravchuk, N.V. (2014), "The interpretation of the essence of the concept of "reproduction of labor" for accounting purposes", Socio-Economic Research Bulletin, [Online], vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vsed_2014_2_17.pdf (Accessed 20 Jan 2015).

5. Sazonov, R.V. (2014), "Innovative reproduction of capital assets of Ukraine", Ekonomichni nauky, [Online], vol. 11(2), available at: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2014_11\(2\)_46.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2014_11(2)_46.pdf) (Accessed 21 Jan 2015).

6. Shvec, N.V. (2005), "Organizational-economic mechanism of reproduction of the basic assets of the company", Ph.D. Thesis, Economics, Organization and Management, National Mining University, Dnipropetrovs'k, Ukraine.

7. Anokhina, K. (2014), "Structure and classification of intangible assets in industrial enterprises" Socio-Economic Research Bulletin, vol. 55, pp. 5—9.

8. Rotanov, G.M. (2013), "Formation of reproduction of fixed assets of industrial enterprises", Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky, [Online], vol. 23, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npkntu_e_2013_23_3.pdf (Accessed 22 Jan 2015).

Стаття надійшла до редакції 05.02.2015 р.